

april 2020

Natura 2000-planproces og basisanalyser for 2022-27

Planprocessen

EU's Natura 2000-direktiver (fuglebeskyttelsesdirektivet og habitatdirektivet) forpligter Danmark til at gøre den nødvendige indsats for at sikre eller genoprette en række sjældne, truede eller karakteristiske naturtyper og arter af europæisk betydning. Danmark lever op til forpligtelsen ved en tilbagevendende Natura 2000-planlægning, som fastlægger den nødvendige indsats. Planlægningen sker på grundlag af den nationale naturovervågning, som præsenteres for hvert område i en basisanalyse.

Basisanalyserne er første trin i planlægningen, og Miljøstyrelsen udarbejder en basisanalyse for hvert enkelt Natura 2000-område. I basisanalysen beskrives data indsamlet i det enkelte område, og tilstanden samt de foreløbige trusler vurderes. Basisanalyserne danner grundlaget for dialog om de kommende planer med berørte statslige, kommunale og regionale myndigheder, nationalparkbestyrelser, foreninger, organisationer og lodsejere, som har en væsentlig interesse i Natura 2000-områderne. Dialogprocessen kan følges på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Natura 2000-planlægningen sker efter reglerne i miljømålsloven og skovloven med tilhørende bekendtgørelser, og planperioden for 2022-27 omfatter både lysåbne arealer og fredskovpligtige skovarealer.

Forslag til Natura 2000-planer for 2022-2027, som indeholder mål for naturtilstanden og indsatsprogram, for de 257 danske Natura 2000-områder sendes i høring i mindst 12 uger senest 1 år efter offentliggørelsen af basisanalyserne. Herefter udgives de endelige planer.

Basisanalysens indhold

Basisanalyserne for hvert enkelt Natura 2000-område indeholder:

- Kortlægning af habitatnaturtyper og levesteder for arter, som området er udpeget for at beskytte
- Vurdering af naturtilstanden og en foreløbig vurdering af konkrete trusler
- En oversigt over gennemførte indsatser i området
- Et resumé, som på kortbilag angiver beliggenheden af de kortlagte arealer og tilstanden.

Basisanalysen er udarbejdet ud fra nationalt indsamlede og kvalitetssikrede data, der tilvejebringes gennem det nationale overvågningsprogram for vand og natur - NOVANA. Data er offentligt tilgængelige på Danmarks Miljøportal. Basisanalysernes indhold er således primært en faktisk præsentation af data om det aktuelle område.

Der findes andre data om naturen i Natura 2000-områderne. Disse er dog ikke tilstrækkelig ensartede, landsdækkende og kvalitetssikrede til, at Miljøstyrelsen har inddraget dem i basisanalyserne. Mange af disse data vil med fordel kunne indgå i senere faser af planlægningen, ikke mindst i forbindelse med kommunernes gennemførelse af planerne.

Miljøstyrelsen har i årene 2016-2019 gennemført en fornyet kortlægning af de enkelte habitatnaturtyper, visse arters levesteder og de pågældende arters forekomst, og disse data udgør sammen med vurderinger af deres tilstand omdrejningspunktet for basisanalysen.

For 32 lysåbne naturtyper, 5 typer af vandhuller og mindre søer, 2 paddearter, 1 billeart og 16 ynglefugle er der udarbejdet tilstandssystemer jf. bekendtgørelse om klassificering og fastsættelse af mål for naturtilstanden i internationale naturbeskyttelsesområder (herefter målbekendtgørelsen). Det er vurderet, at det hidtil anvendte system til tilstandsvurdering af skovnatur er fagligt forældet, og det er derfor ophævet ved den seneste revision af målbekendtgørelsen. For de marine naturtyper, en række habitatarter og flere fuglearter er der ligeledes ikke udarbejdet tilstandsvurderingssystemer. De større søer og vandløbenes økologiske tilstand vurderes i forbindelse med udarbejdelse af vandområdeplanerne.

Ved udarbejdelsen af basisanalyserne har Miljøstyrelsen vurderet tilstanden for arter og naturtyper uden et tilstandssystem, herunder skovnaturtyperne, ud fra en række parametre som fx udbredelse, forekomst eller strukturparametre registreret i forbindelse med kortlægningen. I basisanalyserne er det angivet, om naturtilstanden vurderes at være i tilbagegang, stabil eller i fremgang. Når det gælder arter, vurderes tilstanden ved at vurdere arternes forekomst, udbredelse og mulige levesteder. Ligesom for skovene lægges der vægt på, om de udvalgte parametre er stabile, i fremgang eller går tilbage.

Basisanalyser 2022-2027 set på tværs

På landsplan er der til denne tredje planlægningsrunde kortlagt og vurderet tilstand på et større areal med habitatnaturtyper end ved sidste kortlægning. Dette skyldes især, at der er kommet nye arealer med habitatnatur til som følge af justering af Natura 2000-områdernes grænser i 2016, og i mindre omfang at kortlægningen har været mere finmasket.

På nationalt plan er der registreret en del arealer, hvor naturen er påvirket af forhold, der betyder, at naturtyperne ikke er vurderet som værende i god tilstand. Nogle af de parametre, der kan indikere et potentielt behov for en indsats på de lysåbne naturtyper er tilgroning, forekomst af invasive arter og u hensigtsmæssig hydrologi.

Der er store forskelle mellem områderne og mellem de forskellige naturtyper, og dette kan ses konkret i basisanalyserne for de enkelte områder. Tilgroning med vedplanter kan være et problem på f.eks. overdrev og nogle klitnaturtyper. Invasive arter kan være et problem f.eks. på heder, fordi karakteristiske arter kan blive udkonkurreret. Når det gælder tilgroning, er det vigtigt at være opmærksom på, at opretholdelse eller forbedring af tilstanden i mange tilfælde er afhængig af fortsat pleje.

En række plante- og dyrearter er forsat sjældne. Det kan være fordi, deres levesteder for flere arters vedkommende er negativt påvirkede af en række faktorer eller fordi Danmark er udkanten af deres udbredelsesområde. Andre arter har udvist en forholdsvis beskeden fremgang, og for flere er der nærmest tale om status quo, mens en art som odder nu har udvidet levestederne i Jylland til også at omfatte Fyn og Sjælland.

Engfuglenes og de kolonirugende fugles levesteder er forsat under pres dels som en følge af tilgroning og forstyrrelse, men især prædation fra rovdyr udgør ofte en væsentlig negativ påvirkning af disse arters levesteder. Andre arter er i fremgang. Dette gælder også for en række trækfuglearter, hvor deres antal er steget gennem årene. Andre trækfugle er blevet sjældnere, ofte som en følge af arternes tilbagegang i hele Europa.

Status for indsats

Hovedformålet med Natura 2000-planerne for 2016-21 er:

- At færdiggøre planlagt og igangsat indsats fra planperiode 2010-15
- At sikre pleje på lysåbne og plejekrævende naturarealer
- At igangsætte en mindre, strategisk indsats for at forbedre og sikre den sårbare natur gennem sammenkædning af eksisterende natur til mere robust natur
- At iværksætte en særlig indsats for truede ynglefugle og mod invasive arter.

Sikringen af den natur, som områderne er udpeget for sker gennem:

- Ekstensiv drift og pleje
- Sikring af skovnaturtyper
- Forbedring af vandstandsforhold (særligt i højmoser, rigkær og strandenge)
- Udvidelse af arealet med truede naturtyper som rigkær, overdrev og højmoser
- Stoppe den negative udvikling for særligt truede arter som f.eks. eremit, hedepletvinge og terner
- Sikre marine rev mod ødelæggelse.

Indsætterne i planen finansieres primært gennem EU's landdistriktsprogram, men også med EU-LIFE-tilskud og nationale midler. Kommunerne er ansvarlige for at udarbejde handleplaner for privatejede og kommunale arealer.

Nedenstående tabel viser den indsats i Natura 2000-områderne, der samlet set i perioden 2010-2019 (svarende til første planperiode og hovedparten af anden planperiode) er finansieret af tilskudsordninger – i helt overvejende grad fra EU's landdistriktsprogram. Bemærk, at der kan have været iværksat flere indsatser på det samme areal.

Type af indsats	Areal (hektar)
Forberedelse til afgræsning	31.034
Græsning/slet	80.611
Lavbundsprojekter forprojekter	1.793
Lavbundsprojekter etableret	325
Natur og Miljø-projekter etablering og genopretning	2.947
Forbedret hydrologi (Natura 2000) forprojekter	14.156
Forbedret hydrologi (Natura 2000) etableret	5.196
Rydning (Natura 2000)	1.979
Etablering af sammenhængende arealer	554
Skovnaturtypebevarende drift og pleje af private og kommunale skove	5.748
Urørt skov	385

Der er siden 2010 opnået støtte fra EU's LIFE-midler til ca. 15 projekter. Indsatser sker bl.a. i moser, rigkær og klitter, hvor der f.eks. ryddes opvækst, igangsættes græsning, forbedres vandstandsforhold og bekæmpes invasive arter. Indsatserne bidrager til at forbedre naturtilstanden og levesteder for sjældne arter som fx hedepletvinge og terner.

Miljøstyrelsen viderefører en indsats fra første planperiode om opdatering af bekendtgørelser om vildtreservater med henblik på at forbedre beskyttelsen af kystrugende fugle som klyder og terner i forhold til forstyrrelser.

Indsatser i forhold til fiskeriregulering, som skal sikre beskyttelse af rev og boblerev er videreført i anden planperiode.

Cirka en tredjedel af Natura 2000-arealerne på land er ejet af staten. Naturstyrelsen og Forsvarets har oplyst, at indsatserne i første planperiode er gennemført.

Basisanalyserne for de enkelte områder kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside.